

مهمترین فلسفه جشن نوروز بیداری اجتماعی است

آیت‌الله فاضل لنکرانی، عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در سخنانی به مناسبت نوروز تأکید کرد:

آیت‌الله فاضل لنکرانی، عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم در سخنانی به مناسبت نوروز تأکید کرد: باید بدانیم اگر بیداری دینی، بیداری عقلی و سیاسی ایجاد شود، هر نوع بیداری که به وجود بیاید از همین مصادیق نوروز است.

محمدجواد فاضل لنکرانی به گزارش ایکننا به نقل از روابط عمومی مرکز فقهی ائمه اطهار(ع) متن سخنان این استاد حوزه به شرح زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين

چون این ایام مصادف با فرا رسیدن سال جدید و عید نوروز است نکته ای را که از روایات نسبت به این ایام استفاده کردیم محضر شما آقایان عرض می کنیم.

این بحث معمولاً مطرح می شود که «نوروز» آیا يك روز مخصوص به اهل فرس و ایرانیان است که به مناسبت حلول سال جدید این ایام را جشن می گیرند یا اینکه نه! این روز یکی از مصادیق آن نوروز کلی است که در روایات وارد شده است. برداشت ما از روایات این است که هر روزی که يك حادثه ی مهم از نظر احیاء دین یا احیاء انسانیت در آن ایجاد شود، یعنی جنبه ی احیا و هدایت معنوی یا هدایت دنیوی در آن باشد، در روایات تعبیر به نوروز می کنند. در روایات ما در هفت هشت مورد تعبیر به نوروز شده.

۱) روزی که حضرت ابراهیم(ع) بت ها را شکست، از آن روز تعبیر به نوروز شده، در روایات آمده «یوم النیروز هو الیوم الذی کسر فیه ابراهیم(ع) أصنام قومه» نوروز روزی است که حضرت ابراهیم بت های قوم خودش را شکست.

۲) در روایتی معلی بن خنیس از امام صادق(ع) نقل می کند که حضرت فرمود «إنّ یوم النیروز هو الیوم الذی أخذ فیه النبی صلی الله علیه و آله لأمیرالمؤمنین(ع) العهد بغدیر خم» آن روزی که پیامبر صلوات الله علیه عهد امامت را برای امیرالمؤمنین در غدیر خم گرفت «فأقروا له بالولاية فطوبی لمن ثبت علیها و الویل لمن نکثها» از آن تعبیر به نوروز شده.

۳) «و هو الیوم الذی وجّه فیه رسول الله(ص) علیاً إلی وادی الجن و أخذ علیهم العهود و الموائیق» آن روزی که پیامبر امیرالمؤمنین را به سوی طائفه جتّیان فرستاد و از آنها پیمان گرفت.

۴) «وهو الیوم الذی ظفر فیه بأهل النهروان» آن روزی که حضرت علی(ع) با خوارج مقابله کرد و آنها را خصوصاً ذو النّدیین را که از رؤوس خوارج بود به قتل رساند، نوروز است.

۵) باز در بعضی روایات هست، روز مبعث یعنی آن روزی که جبرئیل بر وجود مبارک پیامبر نازل شد و حضرت را به رسالت مبعوث کرد، همان روزی که آیات اولیه ی قرآن نازل شد، این هم به عنوان یکی از مصادیق نوروز است.

۶) بعد می فرماید «وهو الیوم الذی فیه یظهر القائم(ع)» یکی از مصادیق نوروز روزی است که حضرت ظهور می کند که تحقیقاً نوروز واقعی عالم همان روز است، در میان این مصادیقی که برای نوروز است می توانیم بگوئیم برترین و بارزترین مصداقش همان روز ظهور حضرت است. حضرت ظهور می کند «و یظفره الله بالدجال» آن روزی که حضرت، دجال را به قتل می رساند.

بعد می فرماید «وما من یوم نیروز إلا و نحن نتوقع فیه الفرج» معنای این قسمت روایت چیست؟ هیچ روز نوروز نیست مگر اینکه ما در آن روز فرج قائم (عج) و حجت خودمان را متوقع هستیم. در ادامه می فرماید «لأنّه من أيامنا حفظه القرّس» این روز نیروز از ایام ماست و فارس ها آن را حفظ کردند «و ضیعموه» شما اهل عرب آن را تزییع کردید! این کلام ظهور در این دارد که همین نوروز که ما در آن قرار می گیریم و ایام تحویل سال است، ایام ظهور حضرت هم هست.

حضرت می فرماید اصلاً اینکه اهل فرس به چنین روزی نوروز می گویند، اینها این را از ما گرفتند، چون ما به اینها یاد دادیم که روز قیام حجت ما نوروز است، اینها آمدند این عنوان را بر همین ایام قرار دادند برای اینکه امید به ظهور داشته باشند و فرج حضرت فرا برسد. لذا این مطلب که ما بگوئیم نوروز فقط يك چیز قدیمی و مربوط به هفت هزار سال پیش است، اینطور نیست!

آداب نوروزی که مورد تأیید اسلام نیست

البته يك آدابی قبل از اسلام در شروع سال مرسوم بوده، يك آدابی که اصلاً ربطی به اسلام ندارد و هیچ گاه آن را تأیید نمی کند مثل روشن کردن آتش و از روی آتش پریدن، این کارهایی که واقعاً غیر عقلایی است و اگر خدای نکرده این خرافات جنبه ی اعتقادی پیدا کند و فکر کنند این اعمال موجب می شود که بدیها از انسان دور شود، این خرافه ای بیش نیست و بدعت به وجود می آید. بله این آداب قبلاً بوده است، اما امام علیه السلام می فرماید فرس که عنوان نوروز را به این روز اطلاق می کنند به امید مسئله ی ظهور هستند و این را از ما فرا گرفته اند و برای اینکه این معنا حفظ شود، اول هر سال را به عنوان روز امید به ظهور حضرت تلقی می کنند.

(۷) بعد می فرماید «ثم إن نبياً من أنبياء بنی اسرائیل سأل ربّه أن یحیی القوم الذین خرجوا من دیارهم و هم الوفا حذر الموت فأماثم الله» یکی از انبیاء بنی اسرائیل در مورد قومی که برای گرفتار نشدن به موت از شهرشان خارج شدند ولی خدا آنها را میراند از خدا مسئلت کرد، آنها را زنده کند، «فأوحی الله إلیه عن صبّ علیهم الماء فی مضاجعهم» خدا به او وحی کرد که در همان جاهایی که آنها خوابیدند و نعلشان وجود دارد آب بریزد و آن نبی هم این کار را در روز نوروز کرد صبّ علیهم فی هذا الیوم، «فعاشوا و هم ثلاثون ألف» آنها زنده شدند و تعدادشان سی هزار نفر بود. «فصار صبّ الماء فی یوم النیروز سنّة ماضیه لا یعرف سببها إلا الراسخون فی العلم و هو أوّل یوم من سنّة الفرس» از آن زمان ریختن آب یا قراردادن آب در ظرف تبدیل به سنت شد و اولین روز از سال فارس زبانهاست. حالا چه استفاده ای را می خواهیم بکنیم؟

ما می خواهیم عرض کنیم که از مجموع این روایات که برای جریان حضرت ابراهیم و دیگر قضایا اطلاق نوروز کرده، استفاده می کنیم که در طول تاریخ هر روزی که اهمیت دینی مهم دارد، یا اهمیت مادی و طبیعی مهم دارد، بر آن عنوان نوروز صدق می کند، یعنی اینطور نیست که نوروز يك روز معین مشخص باشد که بگوئیم فلان تاریخ است و فلان تاریخ نیست! نوروز را فرس اولین روز سال قرار داده به عنوان یکی از مصادیق نوروز کلی.

هر روزی که احیاء طبیعت باشد احیاء بشر باشد، احیاء دین باشد، مقابله با ظلم باشد، حتی روز ولادت يك انسان را می توانیم بگوئیم نوروز است، روز ولادت پیامبر اکرم(ص) را می توانیم بگوئیم نوروز است، روز ولادت حضرت زهرا(سلام الله علیها) نوروز است، روز ولادت ائمه(ع) نوروز است، روزی که امام حسین(ع) به شهادت رسیده و مقابله ی با ظلم کرده هم تحت عنوان نوروز قرار می گیرد.

یعنی نوروز يك مفهوم کلی است، این مفهوم کلی؛ تعبیری که ما داریم این است که آن روزی که جنبه حیات در آن وجود دارد، حالا یا حیات طبیعت یا حیات دین، حیات يك انسان، زنده شدن يك جامعه، احیای ارزشهای دینی، همه اینها نوروز است.

آن وقت این روایت معروف هم که شنیدید کسی آمد يك فالوده ای را خدمت حضرت امیرالمؤمنین(ع) آورد؟ حضرت فرمود این را به چه مناسبت آوردی؟ عرض کردند امروز نوروز است، چون روز اول فروردین بوده، حضرت فرموده «فنورزوا إن قدرتم کل یوم» هر روزتان را نوروز قرار بدهید.

ببینید چه تعبیر لطیفی در روایات است، یعنی انسان هر روزی که يك حیاتی پیدا می کند. جهان هر روزش نوروز است، چون هر روز يك حیات جدیدی پیدا می کند، جاهل هیچ روزش نوروز نیست چون جهل او استمرار پیدا می کند، آدم باتقوا هر روزش نوروز است، آدم فاسد هیچ روزش نوروز نیست، ما باشیم و این روایات؛ فسق و فجور و گناه اصلاً منافات با حقیقت نوروز دارد.

بنابراین استنباطی که ما از نوروز کردیم و جایی هم ندیدیم این نتیجه ای که ما گرفتیم بیان کرده باشند و آن نتیجه این است که نوروز يك روز معین مشخص نیست، همچنان که آداب و دعاهایی در مورد نوروز وارد شد اختصاص ندارد به روز معین اول فروردین، هر روزی که نوروز باشد آن آداب اطلاق دارد مگر اینکه ذکر شده باشد «فی أول یوم فی سنّة فرس» این دعا خوانده شود، ولی اگر گفتند در روز نوروز این دعا را بخوانید، آن روزی که کسی متولد می شود، روزی که انسان احیا پیدا می کند، حتی روزی که انسان از يك مرضی شفا پیدا می کند هم نوروز می شود.

نوروز روز تجدید حیات طبیعت

روزی که در آن جنبه ی حیات مجدد، اعم از حیات دینی، علمی و طبیعی وجود آید، روایات ما به این می گوید نوروز و بعد نسبت به «اول یوم من الفرس» صحه می گذارند و می گویند فارس زبانان آمدند يك مصداق آن نوروز کلی را این قرار دادند و ائمه هم این

مقدار را بر آن صحه گذاشتند.

همانطور که ما از این طرف می گوئیم هر روز ما عاشورا و هر مکان ما کربلاست، از آن طرف هر روز ما باید نوروز باشد! و این دو منافاتی هم با هم ندارد، چون عرض کردم همان روز شهادت امام حسین (ع) هم در این مفهوم که ذکر شد می گنجد؛ چون معتقدیم اگر شهادت ابا عبدالله الحسین(ع) نبود الآن اثری از اسلام نبود، تمام بشر و مسلمان ها مرهون شهادت ابا عبدالله الحسین(ع) هستند چون موجب احیای اسلام شد، لذا داخل در همان مفهوم کلی است.

یکی از مصادیق نوروز بیداری است، بر این اساس هر روز می تواند نوروز بشود، از همین معنای ساده ی سطحی اش شروع کنیم؛ اینکه وقتی انسان از خواب بیدار می شود باید بگوید «الحمدلله الذی احیانی بعد ما أمانتی» واقعاً چقدر در روایات ما این ظرایف و لطایف بیان شده است.

یعنی ما باید بدانیم که ممکن بود از این خواب اصلاً بیدار نشویم الحمدلله الذی احیانی بعد ما أمانتی که خود خواب يك موت و مرگ صغیر است، این بیداری بعد از خواب می شود نوروز، آن وقت هر روز ما به این اعتبار نوروز می شود، حال اگر بیداری دینی، بیداری عقلی و سیاسی ایجاد شود، هر نوع بیداری که به وجود بیاید از همین مصادیق نوروز است. این نکته ای است که به ذهن ما رسید و شما روی آن دقت بفرمایید.